

УДК 069:379.85

*Лисюк Т. В., Терещук О. С., Ляшук Є. В.
Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СУЧАСНИХ ЕТНОГРАФІЧНИХ МУЗЕЯХ УКРАЇНИ

Викладено основні аспекти впровадження інноваційних технологій у сучасних етнографічних музеях України; обґрунтовано сучасні тенденції розвитку музеїв при визначенні інноваційних напрямків музейної діяльності; розглянуто інноваційні, комплексні технології у практичній роботі етнографічних музеїв.

Ключові слова: музей, етнографічний музей, інноваційні технології, культурний туризм, культурно-освітня діяльність музеїв.

Зростання культурної складової в житті людини ХХІ ст. сприяє масовому поширенню культурного туризму. Знайомство з іншими культурами, занурення в інший спосіб життя дозволяє людині краще зрозуміти складність і взаємозв'язок сучасного світу, збагатити свої уявлення про нього, отримати унікальний досвід. Характерними тенденціями сучасного туризму є підвищення вимог до якості турпродукту в усіх його аспектах і постійне збільшення частки індивідуальних туристів, які самостійно планують маршрут у відповідності з потребами.

У найближчі роки музеї повинні стати активними суб'єктами туристичного ринку, успішно взаємодіючими з турфірмами в формуванні, просуванні та реалізації туристичного продукту на ринках в'їзного та внутрішнього туризму, що пропонують нові можливості для індивідуальних і сімейних туристів.

У працях вітчизняних дослідників Л. Федорової, С. Марінової, Л. Великої, Р. Маньковської, Н. Ганнусенко, Л. Баско, Т. Митрофанової, Ю. Ключко, Л. Гайди, І. Гопенко, Г. Лисікової, О. Бейдик, Т. Андрущенко, Т. Ткаченко, А. Кімнатного, О. Юрченко, О. Степанок, А. Надєждіна, О. Класової, Г. Рудик висвітлено сучасні здобутки музеєзнавства, розглядаються напрями і перспективи культурно-освітньої діяльності музеїв у сфері роботи музеїв з відвідувачами різного віку, інноваційні освітні практики, досвід інтерпретації та популяризації мистецької спадщини в історичному, мистецтвознавчому, педагогічному, філософському аспектах.

Метою дослідження є узагальнення основних аспектів впровадження інноваційних технологій в етнографічні музеї з метою підвищення конкурентоспроможності в екскурсійному обслуговуванні внутрішніх і зарубіжних туристів.

Музеї — це культурно-освітні та науково-дослідні заклади, призначені для вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини [1].

При визначенні інноваційних напрямків музейної діяльності в Україні мають бути враховані сучасні тенденції розвитку музеїв, а саме:

- зростання ролі музеїв у сфері освіти за рахунок активного використання музейних експозицій;
- активне впровадження в роботу музеїв інформаційних і комунікаційних технологій;
- впровадження інтерактивних форм роботи і, як наслідок, зростання значення емоційної складової роботи з відвідувачем;
- вихід музеїв на нові перспективні ринки: інформації, культурного туризму, рекреації та ін.;
- створення музейних центрів, що демонструють приклади формування якісно нового простору комунікації і нових ідей;
- впровадження нових технологій, механізмів і організаційних форм, які дозволяють забезпечити збереження музейних предметів;
- вироблення нових підходів до управління, фінансування та організації роботи музеїв.

У найближчі роки можна впевнено прогнозувати значне наростання обсягів інформації в усьому спектрі музейної діяльності [3].

Музеї знаходяться на порозі відкриття нових форм роботи з інформацією, і все, що ми спостерігаємо сьогодні (музейні інформаційні центри, електронні експозиції, музейні додатки для мобільних пристроїв) — перші кроки в означеному напрямку.

На сучасному етапі є всі передумови для того, щоб музеї етнографічного профілю зайняли вагоме місце в сучасних інформаційних процесах, а інформаційні технології стали важливим інструментом просування етнографічних музеїв, задля завоювання і розширення музейної аудиторії.

Крім сайтів, які вміщують статті, зображення, електронні каталоги, відео та аудіо ресурси, музеям необхідно розширювати свою присутність в соціальних мережах і участь в різних Інтернет-проектах.

В умовах наростання медійної складової в роботі музеїв необхідно грамотне управління інформацією, невід'ємною частиною якого повинні стати стратегічне планування і вироблення кожним музеєм власної інформаційної політики. Впровадження інноваційних технологій в життя етнографічних музеїв помітно підвищує рівень конкурентоспроможності на ринку екскурсійних послуг.

Технологізація є одним з провідних напрямів модернізації етнографічних музеїв і найважливіший інструмент досягнення стратегічних цілей їх розвитку [2]. В міру ускладнення соціального середовища функціонування етнографічних музеїв все більша роль буде відводитися PR-технологіям, а також фандрайзингу.

Одночасно в етнографічних музеях йде процес накопичення власних технологій, таких як технології забезпечення безпеки, зберігання, консервації, реставрації та реконструкції; технології культурної комунікації, наукової та художньої інтерпретації; технології наукової і художньої експертизи; технології гостинності, організації подій і музейно-педагогічних програм; арт-терапії; технології експозиційного та виставкового дизайну і ін.

Впровадження інноваційних, комплексних технологій, вже зарекомендували себе в практичній роботі етнографічних музеїв, а саме: візит-центри, сервісні центри, «живі села», археологічні села, дитячі музеї, віртуальні музеї, арт-резиденції і ін.

Отже, впровадження нових технологій забезпечить попит на музейні послуги і сприятиме музейній діяльності етнографічних музеїв в Україні.

Література

1. Закон «Про музеї та музейну справу» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1995, N 25, ст. 191) (Вводиться в дію Постановою ВР N 250/95-ВР від 29.06.95, ВВР, 1995, N 25, ст. 192) (Із змінами, внесеними згідно із Законом N 659-XIV від 14.05.99, ВВР, 1999, N 28, ст. 231).
2. Белікова М. В., Гресь-Євреїнова С. В. Інновації в музейній практиці України та світу: досвід та проблеми запровадження // Актуальні проблеми, сучасний стан та перспективи розвитку індустрії туризму в Україні та Польщі: Матеріали сьомої міжнародної науково-практичної конференції / За ред. І. В. Саух. — Житомир: Вид-во ЖФ КІБІТ, 2013. — С. 149–151.
3. Лясников М. В., Шестаков В. А. Инновационные технологии в музейном деле. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу до сайту: — [Посилання дійсне на 30.03.20117 р.].

Lysyuk T. V., Tereshchuk O. S., Lyashuk Ye. V.

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN MODERN ETHNOGRAPHIC MUSEUMS OF UKRAINE

The basic aspects of the introduction of innovative technologies in contemporary ethnographic museums of Ukraine are expounded; reasonably modern trends museums in determining innovative areas of museum activities are substantiated; The innovative, complex technologies in practice ethnographic museums are considered.

Keywords: museum, ethnographic museum, innovative technology, cultural tourism, cultural and educational activities of museums.

Міністерство освіти і науки України
Львівський інститут економіки і туризму

**«РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОТУРИЗМУ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

*Збірник матеріалів
V Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих вчених та студентів*

(26 квітня 2017 р.)

Львів
2017

Міністерство освіти і науки України
Львівський інститут економіки і туризму

ББК 75.81

«Розвиток українського етнотуризму: проблеми та перспективи»: [Текст]: Зб. матер. V Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених (Львів, 26 квітня 2017 р.) / Міністерство освіти і науки України, Львівський інститут економіки і туризму. — Львів: ЛІЕТ, 2017. — 216 с. — 100 пр.

У збірнику матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених висвітлюються проблемні питання, пов'язані із визначенням поняття «етнічний туризм», його місця у структурі туризму. Статті учасників конференції окреслюють здобутки, сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку етнотуризму в Україні та світі; аналізують основні ресурси етнічного туризму з метою залучення їх до формування якісного туристичного продукту України.

Для наукових, науково-педагогічних працівників, фахівців сфери туризму, аспірантів та студентів вищих навчальних закладів.

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Львівський інститут економіки і туризму

Департамент міжнародного співробітництва та туризму ЛОДА

Управління туризму ЛМР

Львівська асоціація розвитку туризму

УПОРЯДНИКИ:

Бочан І. О. — ректор ЛІЕТ, д. е. н., професор, голова оргкомітету;

Паньків Н. Є. — проректор з науково-педагогічної роботи і туризму, к. б. н.;

Цимбала О. С. — завідувач музейного навчально-лабораторного комплексу культури, освіти та еволюції туризму

Дорош Ю. С. — завідувач лабораторії інноваційних технологій в туризмі

Василишин-Грицина Т. М. — літературний редактор

Рекомендовано до друку

Вченою радою Львівського інституту

економіки і туризму (протокол № 7 від 24. 05. 2017 р.)

© Львівський інститут економіки і туризму, 2017

© Автори статей, 2017

ЗМІСТ

<i>Бочан І. О.</i> Вступне слово про етнотуризм	5
<i>Безручко Л. С., Кучинська І. В.</i> Етнотуристичні ресурси: класифікація, оцінка та використання	7
<i>Біляк М. В., Косач Х. В., Лазурко М. С., Геців О. Р.</i> Роль Яворівського національного природного парку у збереженні етнокультури та традицій Яворіщини	15
<i>Глушкова Т. С., Осадча А. В., Шкіринець В. М.</i> Перспективи розвитку етнотуризму в урбосередовищі	19
<i>Гнатюк Н. М.</i> Сакральна дерев'яна архітектура Яремчанщини як цінний ресурс для розвитку етнотуризму в регіоні	25
<i>Данило О. О., Лотоцька-Дудик У. Б.</i> Кулінарні фестивалі як перспективна складова розвитку етнотуризму	29
<i>Дорош Ю. С., Рондяк М. І.</i> Гастрономічна тематика в сувенірній продукції Львова	33
<i>Євсеєнкова Д. Р.</i> Етнофестивалі Латинської Америки як засіб популяризації етнічної культури	40
<i>Кардаш А. Р., Цимбала О. С.</i> Музей «живої історії»: американські традиції та досвід	47
<i>Козак Г. Ю.</i> Глинянське килимарство як засіб розвитку етнотуризму в Золочівському краї	56
<i>Козиренко А. В.</i> Створення туристичного продукту «Організація виставки народних промислів України»	62
<i>Кучинська І. В., Стахів О. З.</i> Музей-скансени Карпатського регіону як важливий ресурс для розвитку етнотуризму	69
<i>Кушнірук Г. В., Петришин Д. Р.</i> Ресурсний потенціал для розвитку етнотуризму в Україні	81
<i>Лапчук О. О.</i> Етнофестиваль в соціокультурному просторі середнього міста: гроші на вітер?	88
<i>Лисюк Т. В., Терещук О. С., Ляшук Є. В.</i> Інноваційні технології у сучасних етнографічних музеях України	92
<i>Лозинський Р. М., Зубик А. І., Пінчук Х. І.</i> Українські фестивалі Канади	95
<i>Максимець О. Б., Максимець В. Л., Луцишин Л. М.</i> Роль кулінарних фестивалів у розвитку гастрономічного туризму	104

<i>Максимець О. Б., Цьона Г. Ю., Гук М. С. Деякі аспекти розвитку етнотуризму в Україні</i>	108
<i>Михальчук Л. С., Коновалов Р. Б. Скандинавський центр культурно-духовного відродження народу (на прикладі Музею етнографії Національного заповідника «Давній Галич»)</i>	112
<i>М'ясоїд Г. І. Туристичний бренд очима дітей</i>	118
<i>Орлова М. Л., Ярмоменко С. Г. Ресурси етнічного туризму Південної Бессарабії, сформовані в результаті болгарської колонізації</i>	123
<i>Паньків Н. Є. Ресурсна база для розвитку етнічного туризму у Львівській області (на прикладі Сколівського району)</i>	130
<i>Панько О. І. Народна культура Старосамбірщини як чинник розвитку етнотуризму</i>	139
<i>Погорілко О. І. Етнічні мотиви в туристичних продуктах студентів Львівського інституту економіки і туризму</i>	145
<i>Сліпчишин Л. В., Плєсак С. М. Роль культурно-освітніх інституцій в розвитку етнотуризму на Яворівщині</i>	152
<i>Смирнов І. Г., Бенч Ю. С. Етнотуризм, як складник сталого розвитку сільського туризму: логістичний аспект</i>	159
<i>Тучапєць А. А., Божук Т. І. Традиції святкування Великодня та їх вплив на організацію анімаційної діяльності (на прикладі окремих країн світу)</i>	166
<i>Франків І. Я. Газета «Емігрант» як джерело до вивчення трудової еміграції з Галичини наприкінці ХІХ — на початку ХХ ст.</i>	174
<i>Шишка М. М. Етнічний туризм у контексті рекреаційно-туристичної діяльності Національного природного парку «Північне Поділля»</i>	189
<i>Щербань О. В. Традиційна регіональна культура харчування в сучасному у сільському зеленому туризмі (на прикладі Полтавщини)</i>	195
<i>Щука Г. П. Теоретичні основи розвитку етнотуризму</i>	201
<i>Яценко Б. Мацури в Японії: етно-релігійні традиції свят і посилення в них складової туризму</i>	207
Резолюція V Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та студентів «Розвиток українського етнотуризму: проблеми та перспективи» (26 квітня 2017 р., м. Львів, Україна)	212

РЕЗОЛЮЦІЯ

**V Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих вчених та студентів
«РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОТУРИЗМУ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»
(26 квітня 2017 р., м. Львів, Україна)**

V Всеукраїнська науково-практична конференція «Розвиток українського етнотуризму: проблеми та перспективи» відбулася 26 квітня 2017 р. на базі Львівського інституту економіки і туризму. Співorganizатори конференції: Управління туризму та курортів Львівської обласної державної адміністрації, Управління туризму Львівської міської ради, Львівська асоціація розвитку туризму за підтримки Міністерства освіти і науки України.

Мета конференції — визначити сутність поняття «етнотуризм», обговорити різні підходи до його трактування у сучасній науковій літературі; показати роль і місце етнічного туризму на ринку туристичних послуг України; продемонструвати актуальність розвитку етнічного туризму та необхідність популяризації етнічних ресурсів України в контексті національно-патріотичного виховання молоді, самоідентифікації суспільства в цілому. Проаналізувати ключові тенденції розвитку етнотуризму у світі й в Україні, визначити основні проблеми і перспективи цього виду туризму в умовах світової глобалізації.

У роботі конференції взяли участь молоді вчені, аспіранти, студенти та науковці з різних регіонів України (Київ, Луцьк, Полтава, Одеса, Івано-Франківськ, Дніпро, Рівне, Старобільськ, Івано-Франкове, Галич, Яремче), а також представники органів влади, культурних та громадських організацій міста Львова.

Згідно регламенту роботи конференції відбулося пленарне та секційне засідання, на яких було заслухано й обговорено близько 30 доповідей. Учасники висвітлювали широке коло актуальних питань, які стосувалися нових наукових та теоретико-практичних досягнень у галузі етнічного туризму. Зокрема, було проаналізовано теоретичні аспекти визначення поняття «етнотуризм» та його місця серед інших видів туристичної діяльності, методичні підходи до класифікації та оцінки ресурсів етнічного туризму, презентовано ресурсний потенціал

розвитку етнотуризму на прикладі окремих регіонів Львівщини та інших областей України, обговорено роль національних меншин у формуванні етнотуристичної привабливості територій, показано роль і місце етнічних фестивалів для популяризації національної спадщини України, окреслено значення музеїв етнографічного профілю, зокрема, скансенів, а також об'єктів природно-заповідного фонду для розвитку етнічного туризму, охарактеризовано народні ремесла і художні промисли як складову регіонального туристичного продукту, висвітлено способи використання етнічних традицій та національних кулінарних особливостей в діяльності готельно-ресторанних комплексів та при створенні анімаційних програм, визначено роль етнічного туризму у забезпеченні сталого розвитку регіонів.

Заслухавши та обговоривши доповіді, учасники конференції визнають, що етнічний туризм є самостійним видом туризму, який охоплює подорожі з метою ознайомлення з матеріальною та духовною культурою певного етносу, збереженою в автентичному середовищі. В сучасних умовах цей вид туризму динамічно розвивається в тісному зв'язку з іншими видами туризму (сільський, екологічний, подієвий, гастрономічний, релігійний тощо) і є важливим чинником забезпечення сталого розвитку регіонів. Україна має значний потенціал для розвитку етнічного туризму, насамперед, завдяки своїм самобутнім традиціям, неповторній національній кухні, гостинності українців, наявності етнотуристичних ресурсів національної та світової спадщини.

Учасники конференції констатують: Розвиток етнічного туризму є важливим для політичного та соціально-культурного й економічного розвитку держави у складних умовах сучасності, сприяє зміцненню почуття ідентичності та громадянської єдності; тісній міжетнічній і міжкультурній взаємодії; толерантному ставленню до представників різних етносів; збереженню і відродженню етнічної культури, соціального і ландшафтно-екологічного різноманіття; а також вирішенню низки соціально-економічних проблем. Надзвичайно актуальною на сьогоднішній день є потреба поглибленого вивчення етнічного туризму студентами, які навчаються на спеціальності «Туризм» з метою формування професійних якостей майбутніх представників вітчизняного туристичного бізнесу як свідомих громадян, які знають, поважають і популяризують українські традиції, духовні цінності, володіють

відповідними знаннями, вміннями та навичками для їх залучення при розробці туристичних продуктів.

Враховуючи результати пленарного і секційного засідань, а також представлених матеріалів за тематикою конференції були прийняті рекомендації і пропозиції щодо перспектив розвитку індустрії етнічного туризму в Україні.

1. Продовжити роботу по напрацюванню єдиних методичних підходів до класифікації ресурсів етнічного туризму та їх оцінювання з метою визначення потенціалу регіонів та дестинацій для розвитку цього виду туризму.
2. Консолідувати зусилля наукових, культурно-освітніх та громадських інституцій, а також суб'єктів туристичного бізнесу для вивчення та збереження культурної спадщини, популяризації маловідомих ресурсів етнічного туризму в регіонах України та розробки на їх основі оригінальних туристичних продуктів.
3. Сприяти підвищенню туристичної привабливості українських етнографічних та краєзнавчих музеїв, історико-культурних заповідників, музеїв під відкритим небом шляхом впровадження інноваційних підходів, зокрема втілення концепції «живого музею», елементів музейної анімації, розширення переліку додаткових послуг та розбудови інфраструктури.
4. Використовувати досвід та потенціал об'єктів природно-заповідного фонду (національних та регіональних ландшафтних парків, біосферних заповідників) для створення комплексних туристичних продуктів, розробки маршрутів та програм з поєднанням елементів етнічного та екологічного туризму.
5. Сприяти формуванню і популяризації етнічних сувенірних брендів із використанням художніх народних промислів та ремесел, а також гастрономічних традицій різних регіонів України.
6. Закладам розміщення, відпочинково-розважальним комплексам та івент-агенціям при розробці анімаційних та фестивальних програм ширше використовувати національні традиції, обряди та звичаї, фольклорні елементи, українські народні забави та ігри, з метою популяризації здобутків національної культури та залучення іноземних туристів.
7. При організації масових етнотуристичних заходів дотримуватися

базових принципів сталого розвитку туризму, зокрема щодо зменшення негативного впливу на довкілля, раціонального регулювання туристичних потоків та забезпечення максимальної безпеки туристів.

8. Науковцям продовжити та поглибити наукові дослідження з актуальних проблем етнічного туризму, за їх результатами розробляти та публікувати статті у фахових виданнях, підручники та навчально-методичні матеріали з етнічного туризму.
9. Активніше залучати студентів вищих навчальних закладів туристичного профілю до проведення наукових досліджень з метою збору інформації про маловідомі етнотуристичні ресурси різних регіонів України та створення нових екскурсійних і туристичних маршрутів.
10. Туристичним підприємствам та іншим суб'єктам туристичного бізнесу використовувати на практиці найновіші результати наукових досліджень та розробок у сфері етнічного туризму з метою розширення асортименту туристичних продуктів і послуг за рахунок елементів унікальної етнокультурної спадщини.
11. Висвітлювати у засобах масової інформації результати досліджень і їх впровадження в етнотуризмі. Скерувати спільні зусилля державних органів влади, установ професійної освіти, громадських організацій, музейних закладів на формування інформаційного забезпечення розвитку етнотуризму в Україні.
12. Продовжити практику щорічного обговорення питань розвитку етнотуризму у регіонах у рамках Всеукраїнської науково-практичної конференції з перспективою виходу на міжнародний рівень та вивчення закордонного досвіду
13. Оргкомітету конференції видати збірник доповідей учасників конференції.

Оргкомітет конференції висловлює щирі подяки адміністрації Львівського інституту економіки і туризму, співорганізаторам за допомогу в організації заходу.

Ухвалено учасниками конференції
26 квітня 2017 р., м. Львів

**«РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОТУРИЗМУ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

Збірник матеріалів
V Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих вчених та студентів

Матеріали подано в авторській редакції

Підписано до друку 24. 05. 2017 р. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура «Таймс Нью Роман».
Друк офсетний.
Наклад 100. Замовлення № 16-2/16.

Львівський інститут економіки і туризму
79007, м. Львів, вул. Менцинського, 8
Тел.: (032) 255-45-47, (032) 255-75-11
тел./факс: (032) 255-46-94
e-mail: lebk@org.lviv.net; nviddil@i.ua

Друк ТЗОВ «Компанія «Манускрипт»»
79008, м. Львів, вул. Руська 16/3
Тел./факс: (032) 235-51-40